

Epifanies de la finitud

Gabriel Amengual | Sandra Balsells | José Carlos Bermejo | Bernabé Dalmau | Françoise Dastur | Miguel F. Santos Silva | Mary E. Hunt | David Jou | David Lorenzo | Màxim Muñoz | Mar Rosàs | Xusa Serra | Joan Carles Trallero

DIRECTOR: Miquel Calsina
SECRETARI DE REDACCIÓ I GERENT: Guillem Jové
EDICIÓ I CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Isidre Ferré
DISSENY: Víctor García Tur

CONSELL DE REDACCIÓ: Gabriel Amengual, Antoni Pou, Josep Otón, Mar Rosàs, Núria Iceta, Jaume Dantí, Míriam Díez, Teresa Forcades, Ramon Prat, Francesc Torralba

Copyright © de l'edició: Fundació Joan Maragall. Cristianisme i Cultura
Copyright © dels articles és de l'autor corresponent

EDICIÓ | REDACCIÓ | SUBSCRIPCIÓ:
Fundació Joan Maragall. Cristianisme i Cultura
www.fundaciojoanmaragall.org
fjm@fundaciojoanmaragall.org

QÜESTIONS DE VIDA CRISTIANA (TERCERA ÈPOCA)
Publicació quadrimestral
Preu del volum: 12 € | Subscripció anual (3 volums): 30 €
ISSN: 0214-7769
DIPÒSIT LEGAL: B I. I13-1959
Abril 2021

Imprès a I.G. Santa Eulàlia

Qüestions de Vida Cristiana és una revista històrica fundada l'any 1958 a Montserrat. La capçalera és propietat de l'Abadia de Montserrat.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

LÍNIES

*Et criden aigua endins
els morts que no has plorat.
Hi ha un plany d'oblit
en les veus cansades.*

*Cerques en les roques
i en la pell rugosa de les fulles
les línies d'una mà
que sigui tan petita com la teva.*

Hi aferres el palmell.

*Encara ets a temps,
si vols,
d'escollir la vida.*

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

SÒNIA MOLL

EDITORIAL

p. 7

—

MONOGRÀFIC: EPIFANIES DE LA FINITUD

p. 11

FRANÇOISE DASTUR:
L'home davant la tragèdia de la finitud
p. 13

GABRIEL AMENGUAL:
El redescobriment
perpetu de la vulnerabilitat
p. 28

XUSA SERRA I LLANAS:
Final de la vida i dol de les famílies
p. 41

JOAN CARLES TRALLERO:
Morir en pau. Les cures pal·liatives
i l'acompanyament al final de la vida
p. 50

DAVID LORENZO:
El dret a morir. Anàlisi i reflexions
al voltant de l'informe del Comitè
de Bioètica d'Espanya sobre
la regulació de l'eutanàsia
p. 58

MIGUEL F. SANTOS SILVA:
Mostrar la mort. Una reflexió
des de l'ètica de la comunicació
p. 70

SANDRA BALSELLS:
Instants de finitud: captar l'essència del dol.
Una perspectiva des del fotoperiodisme
p. 79

BERNABÉ DALMAU:
La mort en solitud i el dol sense comiat
p. 90

MARY E. HUNT:
Notes sobre el morir i la
mort en una pandèmia
p. 98

MÀXIM MUÑOZ:
L'esperança cristiana enfront
de la finitud i de la mort
p. 110

DAVID JOU:
Finitud del temps i plenitud dels temps
p. 124

DIÀLEG

JOSÉ CARLOS BERMEJO,
amb MAR ROSÀS:
Diàleg sobre l'acompanyament
del malalt i les cures pal·liatives
p. 137

—

MIRADOR

TOMÁŠ HALÍK:
El temple buit. Llegint els signes dels temps
p. 153

—

OBITUARI

JOAN SOLER FELIP:
Alguns aspectes de l'experiència teològica
i del dir(-se) teològic de Pere Casaldàliga
p. 158

—

RESSENYES I CULTURA

NÚRIA ICETA:
August Strindberg,
Tot sol
p. 168

ANTONI MATABOSCH:
Jaime Tatay, SJ (ed.),
María Luisa Berzosa,
Rafael Luciani,
Querida Amazonia.
Soñar la conversión
p. 171

LLUÍS YLLA:
Dag Hammarskjöld,
Fites. Diari espiritual d'un home d'acció
p. 173

ANTONI BOSCH-VECIANA:
Lluís Duch,
Parlar de Déu, parlar de l'home.
Articles a Qüestions
de Vida Cristiana (1968-2008)
p. 175

El que teniu a les mans és el número 269 d'una publicació sexagenària —nascuda a Montserrat el 1958— i també el primer d'una nova etapa, com ho posa en evidència la renovació completa del disseny de la revista,¹ amb la voluntat de conservar l'essència que l'ha caracteritzat al llarg del temps.

Es tracta d'un projecte pensat per un equip de persones que, tot i haver nascut en molts casos anys després que *Qüestions* comencés a caminar, estimen aquest important patrimoni intel·lectual i eclesial, hi sintonitzen i se'n senten hereus i hereves —un patrimoni amb milers de col·laboracions i articles acumulats— i creuen en el servei que pot seguir fent una publicació periòdica com aquesta, en continuïtat amb la intuïció i el propòsit dels qui la van impulsar des de Montserrat ja abans del Concili: teixir complicitats entre persones de l'àmbit intel·lectual, de la cultura, del món docent, de la teologia, la filosofia i el pensament en general, creients o no, interessades a aprofundir els temes que s'hi plantegen, des d'una perspectiva humanista i en diàleg amb la tradició i l'herència cristianes. Volem fer referència molt especialment al P. Evangelista Vilanova, que en fou director durant gairebé quaranta anys (des de la fundació fins al 1996), i al P. Andreu Marquès, que fou el darrer a assumir aquesta tasca des de Montserrat (entre els anys 2000 i 2008).²

Fa poc més de dotze anys, la Fundació Joan Maragall i Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAMSA) van signar

¹ Encàrrec assumit per l'escriptor i dissenyador gràfic Víctor García Tur.

² Del 1997 al 1999 ho fou el P. Joan Vinyeta.

un conveni pel qual la primera assumia la direcció dels continguts i la línia editorial, mentre que la segona seguia fent-se càrrec de la producció, la impressió i la distribució de la revista. Durant aquest temps ha estat determinant el compromís dels directors que s'han anat succeint des del 2009,³ dels seus editors i membres del Consell de Redacció durant aquests anys,⁴ així com dels responsables de PAMSA, particularment el P. Josep Massot.

Arran de l'actualització recent del conveni amb l'Abadia de Montserrat, propietària de la capçalera, a partir d'aquest 2021 la Fundació Joan Maragall, a més de la direcció dels continguts i l'edició, assumeix també la maquetació, impressió i distribució de la revista per agilitar-ne tot el procés. És així que *Qüestions* enceta una nova etapa dins la continuïtat d'un projecte que no té referents similars a Catalunya, com sí que n'hi ha en altres països del nostre entorn i que d'una manera o altra són font d'inspiració i d'intercanvi d'idees: *Esprit* o *Études* a França, *La Civiltà Cattolica* a Itàlia o *Razón y Fe* a Espanya. Revistes sempre obertes als *signes dels temps* de cada moment i que en el context actual estan fent una aportació molt rellevant i necessària als grans debats contemporanis construint ponts entre el món de la fe i la cultura.

Tenim al davant molts reptes. La situació econòmica, molt malmesa també pels estralls de la pandèmia, no ha posat les coses gens fàcils a les fundacions culturals ni a les publicacions periòdiques com la nostra. Malgrat això, volem assolir més presència i un major nombre de subscripcions amb la posada en marxa properament d'una campanya de difusió. A mesura que les circumstàncies ho permetin, també es reprendrà la convocatòria del Congrés «Qüestions de Vida Cristiana» (que té lloc de forma biennal a Montserrat), una jornada de conferències i debats que ha esdevingut un punt de trobada per a moltes persones interessades a aprofundir la reflexió al voltant dels temes dels quals la revista es fa ressò.

Pot semblar una paradoxa que el primer número d'aquesta nova etapa que encetem inclogui un monogràfic titulat

³ Ramon Pla (2009-2010), Carles Torner (2011-2014), Francesc Torralba (2015-2018) i Miquel Calsina (des del 2019).

⁴ A més dels membres actuals, n'han format part en algun període des del 2009: Emília Bea, Agustí Colomer, Bernabé Dalmau, Josep Herrero, Joan-Carles Elvira (†) i Núria Terés (†).

«Epifanies de la finitud». El cas és, però, que l'actualitat de la crisi sanitària ha convertit de nou en un tema central la manera com individualment i col·lectivament ens situem enfront de la mort i el dol. Altres seccions de la revista ja existents anteriorment però renovades com «Mirador» o «Ressenyes» (ara «Ressenyes i Cultura»), i alguna de nova com «Obituari» (en aquest número amb un article sobre el pensament teològic de Pere Casaldàliga), o l'apunt poètic amb què comptarà cada número, completen aquest volum especial que obre pas a una tercera època. Una època que esperem que sigui tan fructífera com ho han estat els seixanta-tres anys durant els quals, de manera ininterrompuda i adaptant-se permanentment a les circumstàncies culturals d'un món complex i canviant, *Qüestions de Vida Cristiana* ha realitzat seva la missió de donar resposta a les inquietuds de diverses generacions de lectors i lectores. Ω